

QISHLOQ XO‘JALIGINI MEXANIZATSIYALASHTIRISH

Xabibullayev Bayrambay Murat o'g'li

Djumabayev Bakir Alimbayevich

Mirzabayev Timur Sarsenbayevich

Amangeldiyev Damir Gulmurat o'g'li

Qoraqalpog‘iston qishloq xo‘jaligi va agrotexnologiyalari instituti

Annotatsiya: *Malumki istiqloldan keyin respublikamizning agrar tarmog‘ida olib borilayotgan agroiqtsodiy islohotlarning amaliyotga tatbiq etilishi, xususan, yer resurslaridan samarali foydalanish tamoyillariga alohida e‘tibor qaratilishi o‘zining ijobiy natijalarini bermoqda. Bu borada mavjud sug‘oriladigan va lalni yerlardan umumli foydalanish, ularning tuproq unumdorligini saqlash, oshirish hamda maqsadli foydalanishni ta‘minlashda ham yutuqlarga erishilmoqda.*

Kalit so'zlar: *Agrar tarmog‘i, ilg‘or texnologiyalar, mexanizatsiyalashtirish, innovatsiyalar, fermer xo‘jaligi.*

Kirish

Mamlakatimiz iqtisodiyotining muhim tarmoqlaridan biri bo‘lgan qishloq xo‘jaligi aholini oziq-ovqat mahsulotlariga, qayta ishlash sanoati tarmoqlarining xomashyoga bo‘lgan talabini qondiradi. Oziq-ovqat mahsulotlarining 90 foizga yaqini agrar tarmoqda tayyorlanadi. Shuningdek, bu soha aholining salmoqli qismining bandligini ta‘minlab kelmoqda.

Mustaqillikdan so‘ng qishloq xo‘jaligini isloh qilish bo‘yicha keng qamrovli ishlar amalga oshirildi. Ishlab chiqarishga fan-texnika yutuqlarini, yangi texnika va ilg‘or texnologiyalarni joriy etish ishlari yildan-yilga jadallashmoqda.

Asosiy qism

Qishloq xo‘jaligini mexanizatsiyalash – qishloq xo‘jaligida insonning jismoniy (qo‘l) mehnatini mashina va mexanizmlar bilan bajarish. Qishloq xo‘jaligi ishlab chiqarish samaradorligini oshirish hamda mehnat sharoitlarini yaxshilash ishidagi eng muhim masalalardan biri. Qishloq xo‘jaligining mahsuldorligi seleksiya, kimyolashtirish va boshqa bilan bir qatorda barcha turdagi qishloq xo‘jaligi ishlarini mexanizatsiyalash darajasi bilan belgilanadi. Qishloq xo‘jaligini mexanizatsiyalashni tavsiflovchi asosiy ko‘rsatkichlardan biri

– mehnatning energiya bilan qurollanishi [ishlab chiqarish jarayonida mehnatning barcha turdagi (elektr, mexanik va issikdik) energiya bilan ta‘minlanish darajasini ifodalovchi ko‘rsatkich] va texnika bilan qurollanishi darajasidir. Qishloq xo‘jaligi darajasi mehnatni mexanizatsiyalash bosqichi bilan, ya‘ni mexanizatsiyalashgan mehnat salmog‘ining qishloq xo‘jaligi mahsuloti ishlab chiqarishga sarflangan umumiy xarajati bilan baholanadi.

Endi esa quyidagi terminlar bilan tanishib chiqsak: qishloq xo‘jaligi mashinasozligining mahalliy tashkiloti – O‘zbekiston Respublikasi hududida belgilangan tartibda ro‘yxatdan o‘tkazilgan qishloq xo‘jaligi texnikalarini ishlab chiqaruvchi tashkilot hisoblanadi. Qishloq xo‘jaligi texnikasi – O‘zbekiston Respublikasida ishlab chiqariladigan barcha turdagi qishloq

xo'jaligi texnikalari bo'lib bugungi kunda qishloq xo'jaligini mexanizatsiyalashtirishda ko'maklashadigan asosiy omil hisoblanadi.

Innovatsiyalar qishloq xo'jaligini modernizatsiya qilishda har qachongidan ham muhimroqdir. Umuman olganda, qishloq xo'jaligida ta'minot xarajatlarining ko'tarilishi, ishchi kuchining yetishmasligi, shaffoflik va barqarorlik uchun iste'molchilarning afzalliklarining o'zgarishi kabi katta muammolar shakllanmoqda. Yuqoridagi muammolarni hal qilish maqsadida bir qancha kompaniyalar ish olib bormoqda va ularning soni tobora ortib bormoqda.

Fermer xo'jaliklarini avtomatlashtirish, ko'pincha "aqli dehqonchilik" tushunchasi bilan bog'liq bo'lib, bu fermer xo'jaliklarini samaradorligini oshiradigan ekin va chorvachilik mahsulotlarini ishlab chiqarish siklini avtomatlashtiradigan texnologiyadir. Dronlar, avtomatlashgan traktorlar, robotli kombaynlar, avtomatik sug'orish va ekish texnikalarini yaratish bo'yicha robototexnika bo'yicha ish olib borayotgan kompaniyalar soni ko'paymoqda. Ushbu texnologiyalar juda yangi bo'lsa-da, an'anaviy qishloq xo'jaligi kompaniyalari tobora ko'payib bormoqda, bu jarayonlarda fermer xo'jaliklari avtomatlashtirishni o'zlashtirmoqda.

Xulosa

Xulosa qilib aytish mumkinki , rivojlangan mamlakatimizda agrar sohada olib borilayotgan davlat siyosatidan ko'zlangan maqsad, avvalo xalqimiz manfaatlarini ifoda etish, aholimizning farovon turmush kechirishini ta'minlashdan iboratdir. Istiqol o'zbek zaminiga, o'zbek dehqoniga cheksiz imkoniyatlarni bergani barobarida oldiga yerdan yanada unumli foydalanish, hosildor, daromadli ekin mahsulotlari yetishtirish, shu orqali iqtisodiyot barqarorligiga hissa qo'shish kabi dolzarb vazifalarni qo'ydi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

- 1.Ismatov. I. "Dehqonchilikda yangi texnologiyalarninig qo'llanishi"
- 2.Abduvoxidov AA. va b. Innovatsiyalar iqtisodiyoti. O'quv qo'llanma. Toshkent: "Mumtoz so'z", 2020 y.
- 3.Amanov O.A. Qishloq mehnat bozorini modernizatsiyalashning asosiy yo'nalishlari. Monografiya. Toshkent: "Fan va texnologiya", 2014.
- 4.Oripov R.O. va boshqalar. Qishloq xo'jaligi mahsulotlarini saqlash va qayta ishlash texnologiyasi. - Toshkent: Mehnat, 1991 y
- 5.Bo'riyev X.Ch., Rizayev R. Qishloq xo'jaligi mahsulotlarini standartlash, metrologiya va sertifikatsiyalash asoslari. - Toshkent: Mehnat, 1999 y.